

T.Y.B.A.
ECONOMICS
Advanced Economic Theory
(Paper – IV)
{17th Oct 2016}

QP Code : 69735

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) Attempt any **five** questions selecting not more than **three** from **each** section
(2) All questions carry equal marks.
(3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Section -I

1. Attempt **any two** from the following:

(a) Explain Cournot's model of oligopoly.	10
(b) Discuss the low cost price leadership model.	10
(c) Discuss the dominant strategy in the context of game theory.	10
2. Attempt **any two** from the following:

(a) Explain the price determination when there prevails monopoly in the product market and perfect competition in factor market.	10
(b) Discuss the Loanable fund theory of interest.	10
(c) Explain the wage determination under collective bargaining.	10
3. Attempt **any two** from the following:

(a) Explain Pareto efficiency in production.	10
(b) Discuss Kenneth Arrow's impossibility theorem of social welfare.	10
(c) Discuss the Kaldor-Hicks Compensation criterion of social welfare	10
4. Attempt **any two** from the following:

(a) "Market signaling is an effective solution for resolving the problem of adverse selection arising from asymmetric information "- Justify.	10
(b) Moral hazard, a case of asymmetric information, can lead to market failure"- Discuss.	10
(c) Discuss the Efficiency Wage Theory.	10

Section -II

5. Attempt **any two** from the following:

(a) Derive LM curve and explain its features.	10
(b) Why does aggregate demand slope downward?	10
(c) Explain the Philip's curve in the long- run.	10

6. Attempt **any two** from the following:
- (a) Explain fixed exchange rate system. 10
 - (b) Explain the relative efficiency of fiscal policy under flexible exchange rate and perfect capital mobility. 10
 - (c) Explain currency crisis. 10
7. Attempt **any two** from the following:
- (a) Explain the Comparative Cost Theory of international trade. 10
 - (b) Describe the components of balance of payments. 10
 - (c) Explain equilibraum terms of trade with the help of offer curves 10
8. Attempt **any two** from the following:
- (a) Explain the benefit principle of taxation. 10
 - (b) Discuss the Coase theorem. 10
 - (c) Describe the impact of elasticities of demand on incidence of taxation. 10

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु प्रत्येक विभागातील जास्तीत जास्त तीन प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग -१

१. खालील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. १५

- (अ) कुर्नोटच्या अल्पाधिकार बाजारपेठेच्या प्रतिमानाचे स्पष्टीकरण करा.
- (ब) अल्प खर्च किंमत नेतृत्व प्रतिमानाची चर्चा करा.
- (क) खेळ सिद्धांतातील प्रभावी व्यूह ही संकल्पना स्पष्ट करा.

२. खालील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

- (अ) वस्तू बाजारात मत्तेदारी व घटक बाजारात पूर्ण स्पर्धा असताना उत्पादन घटक किंमत निश्चितीचे स्पष्टीकरण करा. १०
- (ब) व्याज दराच्या कर्जाऊ निधी सिद्धांताची चर्चा करा. १०
- (क) सामुदायीक सौदेबाजीने वेतन निश्चिती कशी होते ते स्पष्ट करा. १०

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) उत्पादनाच्या संदर्भात पॅरेटोची कार्यक्षमता स्पष्ट करा. १०
- (ब) केनेथ अँरोच्या सामाजिक कल्याणाच्या अशक्यता प्रमेयाची चर्चा करा. १०
- (क) कॉल्डोर-हिक्स यांच्या सामाजिक कल्याणाच्या 'नुकसान भरपाई' तत्वाची चर्चा करा. १०

४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) "विषम माहितीमुळे निर्माण होणाऱ्या प्रतिकूल निवड समस्येवर बाजार संकेत हा प्रभावी तोडगा (उपाय) आहे". समर्थन करा. १०
- (ब) "नैतिक धोक्याच्या समस्येमुळे बाजारयंत्रणा अयशस्वी ठरू शकते" -चर्चा करा. १०
- (क) कार्यक्षमता वेतन सिद्धांताची चर्चा करा. १०

विभाग -२

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) LM वक्र काढून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- (ब) समग्र मागणीचा वक्र ऋणात्मक उताराचा का असतो ? स्पष्ट करा. १०
- (क) दीर्घकालीन फिलिप्स वक्र स्पष्ट करा. १०

६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) स्थिर विनिमय दर पद्धती स्पष्ट करा. १०
- (ब) पूर्णपणे मुक्त भांडवल व बदलता विनिमय दर असताना चलनविषयक धोरणाची परिणामकारकता स्पष्ट करा. १०
- (क) चलन आपत्ती ही संकल्पना स्पष्ट करा. १०

७. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा तुलनात्मक व्ययाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.	१०
(ब) व्यवहार शेषातील वेगवेगळ्या घटकांची माहिती सांगा.	१०
(क) प्रस्ताव वक्र म्हणजे काय ते सांगून त्यांच्या आधारे संतुलीत व्यापार शर्ती कशा ठरतात ते सांगा.	१०

८. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(अ) कराचे लाभ तत्त्व स्पष्ट करा.	१०
(ब) कोसचे प्रतिमानाची चर्चा करा.	१०
(क) मागणीतील लवचिकतेच्या कारभारावरील होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.	१०

T.Y.B.A.
ECONOMICS
Growth and Development
(Paper – V)
{ 18th Oct 2016 }

QP Code : **69819**

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N. B. :** (1) Attempt any **five** questions, choosing not more than **three** questions from any **one** section.
(2) Answers to the **two** sections should be written in the same answer-book.
(3) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

SECTION-I

1. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Define economic development. Explain the core values of economic development.
 - (b) Write an explanatory note on Human Development Index.
 - (c) Explain the role of market in the development process.
2. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Discuss Rostow's stages of growth.
 - (b) Explain Harrod-Domar growth model.
 - (c) Critically examine Lewis model of growth.
3. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Write an explanatory note on the concept of co-ordination failure.
 - (b) Discuss the theory of big push.
 - (c) Explain Leibenstein's theory of critical minimum efforts.
4. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Explain the concepts of Poverty Gap Ratio and Head Count Index.
 - (b) Explain the various methods of measuring income inequality.
 - (c) Explain the impact of inequality on economic development.

SECTION-II

5. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Write a note on microeconomic household theory of fertility.
 - (b) Discuss the various causes of high fertility rate.
 - (c) Explain the role of health in economic development.

[TURN OVER]

6. Attempt any **two** of the following :- 20
- (a) Explain the various causes of urbanisation.
 - (b) Explain Harris-Todaro model of rural-urban migration.
 - (c) Explain the role of urban informal sector.
7. Attempt any **two** of the following :- 20
- (a) Explain the role of agriculture in economic development.
 - (b) Discuss various policies for rural development.
 - (c) Write a note on agriculture and the WTO.
8. Attempt any **two** of the following :- 20
- (a) Examine the arguments for an inward-looking trade strategy.
 - (b) Explain the demerits of multinational corporations.
 - (c) Evaluate the structural adjustment and stabilisation programme of the World Bank.
-

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु कोणत्याही एका विभागातील तीनपेक्षा जास्त प्रश्न सोडवू नयेत.

(२) दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग-१

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) आर्थिक विकासाची संकल्पना विशद करून आर्थिक विकासाची मुख्य मूल्ये (core values) स्पष्ट करा.
 - (ब) मानवी विकास निर्देशांकावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
 - (क) बाजार यंत्रणेची विकास प्रक्रियेतील भूमिका स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) रॉस्ट्रोच्या वृद्धी अवस्थांवर चर्चा करा.
 - (ब) हॅरॉड-डोमर यांचे वृद्धी प्रतिमान स्पष्ट करा.
 - (क) लेवीस यांच्या वृद्धी प्रतिमानाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) 'समन्वयाचा अभाव' या संकल्पनेवर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
 - (ब) जोराचा धक्का सिद्धान्तावर चर्चा करा.
 - (क) लिबेस्टीन यांचा 'किमान आवश्यक प्रयत्न सिद्धान्त' स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) 'दारिद्र्य दरी गुणोत्तर' आणि 'शिरगणती निर्देशांक' या संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (ब) उत्पन्न विषमता मोजमापाच्या विविध पद्धती विशद करा.
 - (क) विषमतेचे आर्थिक विकासावरील परिणाम स्पष्ट करा.

[TURN OVER]

विभाग-२

५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) 'सूक्ष्म आर्थिक जननक्षमता सिद्धान्त' यावर टिप लिहा.
- (ब) उच्चजननदरांच्या विविध कारणांवर चर्चा करा.
- (क) आर्थिक विकासात आरोग्याची भूमिका स्पष्ट करा.
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) नागरीकरणाची विविध कारणे विशद करा.
- (ब) ग्रामीण-शहरी स्थलांतराचे हॅरीस-टोडॅरो प्रतिमान स्पष्ट करा.
- (क) नागरी असंघटीत क्षेत्राची भूमिका विशद करा.
७. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) आर्थिक विकासात शेतीक्षेत्राची भूमिका विशद करा.
- (ब) ग्रामीण विकासासाठीच्या विविध धोरणांची चर्चा करा.
- (क) जागतिक व्यापार संघटना आणि शेती यावर टिप लिहा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) अंतर्लक्षी व्यापार व्युत्पन्ननेच्या समर्थनार्थ युक्तिवाद विशद करा.
- (ब) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे तोटे स्पष्ट करा.
- (क) जागतिक बँकेच्या संरचनात्मक समायोजन व स्थिरीकरण कार्यक्रमाचे मूल्यमापन करा.

T.Y.B.A.
ECONOMICS
Indian Financial System
(Paper – VI)
{ 19th Oct 2016 }

QP Code : 69912

For Regular Students]
For IDOL Students]

(2½ Hours)
(3 Hours)

[Max Marks : 80
[Max Marks : 100

- N.B.:** (1) **Regular Students** should attempt any **four** questions.
(2) **IDOL Students** should attempt any **five** questions.
(3) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

1. Attempt **any two** of the following :- **20**
 - (a) Discuss various components of a financial system.
 - (b) Describe important functions of a financial system.
 - (c) What are the indicators of the development of a financial system?

2. Attempt **any two** of the following :- **20**
 - (a) Recommendations of the Narasimham Committee of 1998.
 - (b) Functions of the RBI.
 - (c) Transmission channels of monetary policy.

3. Attempt **any two** of the following :- **20**
 - (a) Equities
 - (b) Bonds
 - (c) Debentures.

4. Attempt **any two** of the following :- **20**
 - (a) Reforms in the Indian money market
 - (b) Components of Indian Capital market
 - (c) Functions of foreign exchange market.

5. Attempt **any two** of the following :- **20**
 - (a) Significance and functions of a derivative market.
 - (b) Forwards and futures
 - (c) Pricing of options.

6. Attempt **any two** of the following :- **20**
 - (a) Development of Insurance sector in India.
 - (b) Securities and Exchange Board of India.
 - (c) Mutual funds in India.

7. Write short notes on any **two** of the following :— **20**
 - (a) Financial system and economic development
 - (b) Non-performing assets of commercial banks
 - (c) Components of Indian money market
 - (d) Credit rating agencies in India.

(मराठी रूपांतर)

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी]

(२½ तास)

[एकूण गुण : ८०

दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी] (३ तास)

[एकूण गुण : १००

सूचना : (१) नियमित विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.

(२) आयडॉलच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवावेत.

(३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
 - (अ) वित्तीय व्यवस्थेच्या विविध घटकांची चर्चा करा.
 - (ब) वित्तीय व्यवस्थेच्या महत्वाच्या कार्यांचे वर्णन करा.
 - (क) वित्तीय व्यवस्थेच्या विकासाचे निर्देशक कोणते ?
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
 - (अ) १९९८ च्या नरसिंह समितीच्या शिफारशी
 - (ब) रिझर्व्ह बँकेची कार्ये
 - (क) मौद्रिक धोरणाचे संक्रमणाचे मार्ग.
३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
 - (अ) समभाग
 - (ब) रोखे
 - (क) कर्जरोखे.
४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
 - (अ) भारतीय नाणेबाजारातील सुधारणा
 - (ब) भारतीय भांडवल बाजाराचे घटक
 - (क) परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये.
५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
 - (अ) अनुजापत पत्र बाजाराचे महत्व आणि कार्ये
 - (ब) वायदेबाजार आणि भावी करार
 - (क) पर्यायांचे किंमत निर्धारण
६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
 - (अ) भारतातील विमा क्षेत्राचा विकास
 - (ब) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळ
 - (क) भारतातील परस्पर निधी.

[TURN OVER

७. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर संक्षिप्त टिपा लिहा :-

२०

- (अ) वित्तीय व्यवस्था आणि आर्थिक विकास
 - (ब) व्यापारी बँकांची अनुत्पादक मालमत्ता
 - (क) भारतीय नाणेबाजाराचे घटक
 - (ड) भारतातील पतमापन संस्था.
-

T . Y . B . A.
ECONOMICS
Advanced Economic Theory
(Paper – IV)
{ 25th Oct 2016 }

QP Code : 69736

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt any **five** questions selecting not more than **three** from **each** section
(2) All questions carry equal marks.
(3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Section -1

1. Attempt **any two** from the following:
 - (a) Explain the Cournot's model of oligopoly, 10
 - (b) Explain the price-output determination under cartel. 10
 - (c) Explain Prisoner's dilemma in the context of game theory. 10
2. Attempt **any two** from the following:
 - (a) Explain the price determination when there prevails perfect competition in the product market and factor market. 10
 - (b) Discuss the theory of economic rent. 10
 - (c) Explain the Risk and uncertainty theory of profits. 10
3. Attempt **any two** from the following:
 - (a) Explain how Pareto optimality conditions are fulfilled under perfect competition. 10
 - (b) Discuss Kenneth Arrow's impossibility theorem of social welfare. 10
 - (c) Explain Kaldor-Hicks Compensation Criterion of social welfare. 10
4. Attempt **any two** from the following:
 - (a) What is search cost? Explain the process of search cost for lowest price. 10
 - (b) Explain the concept moral hazards in the Insurance market. 10
 - (c) Discuss the Efficiency Wage Theory. 10

Section -II

5. Attempt any two from the following:
 - (a) Derive IS curve and explain its features. 10
 - (b) Explain short-run aggregate supply curve. 10
 - (c) Discuss the trade-off between unemployment and inflation with the help of Philip's curve. 10

6. Attempt **any two** from the following:
- (a) Explain the determination of Foreign exchange rate under free markets. 10
 - (b) Explain the relative efficiency of monetary policy under flexible exchange rate and perfect capital mobility. 10
 - (c) Explain currency crisis. 10
7. Attempt **any two** from the following:
- (a) Explain the modern theory of international trade. 10
 - (b) Describe the measures to correct disequilibrium in the balance of payments. 10
 - (c) Explain protective trade policy. 10
8. Attempt **any two** from the following:
- (a) Explain the ability to pay principle of taxation. 10
 - (b) Discuss the Coase Theorem. 10
 - (c) Describe the impact of elasticities of supply on incidence of taxation. 10

(सुधारीत अभ्यासक्रम)

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु प्रत्येक विभागातील जास्तीत जास्त तीन प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग - १

१. खालील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) कुर्नोटच्या अल्पाधिकार बाजापेठेच्या प्रतिमानाचे स्पष्टीकरण करा. १०
- (ब) कार्टेलच्या स्थितीत किंमत व उत्पादन निश्चिती कशी होते ते स्पष्ट करा.
- (क) खेळ सिद्धांतातील कैद्याची कोंडी ही संकल्पना स्पष्ट करा.

२. खालील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) वस्तु बाजार व घटक बाजारात पूर्ण स्पर्धा असताना उत्पादन घटक किंमत निश्चितीचे स्पष्टीकरण करा. १०
- (ब) आर्थिक खंडाच्या आधुनिक सिद्धांताची चर्चा करा. १०
- (क) नफ्याचा धोका व अनिश्चिततेचा सिद्धांत स्पष्ट करा. १०

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) पुर्णस्पर्धेच्या स्थितीत पॅरेटोच्या पर्याप्ततेच्या अटी कशा पूर्ण होतात ते स्पष्ट करा. १०
- (ब) अॅरोच्या अशक्यता प्रमेयाची चर्चा करा. १०
- (क) काल्डर व हिक्स यांच्या 'नुकसान भरपाई' तत्वाचे स्पष्टीकरण करा. १०

४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) शोध खर्च म्हणजे काय? किमान किंमतीच्या संदर्भात शोध प्रक्रिया स्पष्ट करा. १०
- (ब) विमा बाजारातील नैतिक धोक्याची संकल्पना स्पष्ट करा. १०
- (क) कार्यक्षमता वेतन सिद्धांताची चर्चा करा. १०

विभाग -२

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) I S वक्र काढून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- (ब) अल्पकालीन-समग्र पुरवठ्याच्या वक्रा बदल माहिती सांगा. १०
- (क) फलिप्स वक्राच्या साहाय्याने बेरोजगार व भाववाढ यांतील परस्पर विरोध स्पष्ट करा. १०

६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- (अ) मुक्त बाजार स्थितीत परकिय विनिमय दर कसा ठरतो ते स्पष्ट करा. १०
- (ब) बदलता विनिमय दर व पूर्णपणे मुक्त भांडवल या स्थितीत चलनविषयक धोरणाची परिणामकारकता स्पष्ट करा. १०
- (क) चलन आपत्ती ही संकल्पना ??कारणे व परिणाम स्पष्ट करा. १०

७. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा.	१०
(ब) व्यवहार शेषातील असमतोल दूर करण्यासाठी योजलेल्या उपायांची चर्चा करा.	१०
(क) संस्थीत व्यापार धोरण स्पष्ट करा.	१०

८. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(अ) कराचे 'कर देय क्षमता' तत्त्व स्पष्ट करा.	१०
(ब) कोसचा सिद्धांत स्पष्टपणे सांगा.	१०
(क) पुरवठ्यातील लवचिकतेच्या करभारावरील होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.	१०

T . Y . B . A .
ECONOMICS
Growth and Development
(Paper – V)
{ 26th Oct 2016 }

QP Code : 69818

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N. B. :** (1) Attempt any **five** questions, choosing not more than **three** questions from any **one** section.
(2) Answers to the **two** sections should be written in the same answer-book.
(3) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

SECTION-I

1. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) What is economic development? Distinguish between economic growth and economic development.
 - (b) Explain Sen's capabilities approach.
 - (c) Explain the role of state in economic development.
2. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Explain Rostwo's stages of growth.
 - (b) Explain Lewis's model of unlimited supplies of labour.
 - (c) Explain Solow's model of economic growth.
3. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Wrtie an explanatory note on multiple equilibria.
 - (b) Explain the theory of big push.
 - (c) Discuss the theory of critical minimum effort.
4. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Explain the different approaches to poverty measurement.
 - (b) Outline the various policy measures to alleviate Poverty.
 - (c) Explain Kuznet's inverted 'U' hypothesis.

SECTION-II

5. Attempt any **two** of the following :— 20
 - (a) Explain the theory of demographic transition.
 - (b) Explain the consequences of high fertility rate in developing countries.
 - (c) Explain the contribution of education in economic development.

[TURN OVER

6. Attempt any **two** of the following :— 20
- (a) What are the various effects of Urbanisation?
 - (b) Explain Harris - Tadaro model of rural-urban migration.
 - (c) Write an explanatory note on microfinance revoution.
7. Attempt any **two** of the following :— 20
- (a) Explain the role of agriculture in economic development.
 - (b) What are the various sources of rural credit supply?
 - (c) Explain various provisions for agriculture under WTO.
8. Attempt any **two** of the following :— 20
- (a) Examine the arguments for an outward-looking trade strategy.
 - (b) Explain the merits of multinational corporations.
 - (c) Evaluate the structural adjustment and stabilisation programme of the World Bank.
-

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु कोणत्याही एका विभागातील तीनपेक्षा जास्त प्रश्न सोडवू नयेत.

(२) दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

(३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग-१

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) आर्थिक विकास म्हणजे काय? आर्थिक वृद्धी आणि आर्थिक विकास यामधील फरक स्पष्ट करा.
 - (ब) सेन यांचा क्षमताधिष्ठित दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 - (क) आर्थिक विकासात शासनाची भूमिका विशद करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) रॉस्टोच्या वृद्धी अवस्था स्पष्ट करा.
 - (ब) लुईस यांचे 'अतिरिक्त श्रमपुरवठा प्रतिमान' विशद करा.
 - (क) सोलो यांचे आर्थिक वृद्धीचे प्रतिमान स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) बहुविध समतोलावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
 - (ब) जोराचा धक्का सिद्धान्त स्पष्ट करा.
 - (क) किमान आवश्यक प्रयत्न सिद्धान्तावर चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
 - (अ) दारिद्र्य मोजमापनाचे विविध दृष्टिकोन विशद करा.
 - (ब) दारिद्र्य निमुलनाच्या विविध उपाययोजनांची रूपरेषा द्या.
 - (क) कुझनेटचा उलटा 'यू' सिद्धान्त स्पष्ट करा.

[TURN OVER]

विभाग-२

५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धान्त विशद करा.
- (ब) उच्चजननदराचे विकसनशील देशातील परिणाम स्पष्ट करा.
- (क) आर्थिक विकासात शिक्षणाचे योगदान विशद करा.
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) नागरीकरणाचे विविध परिणाम कोणते?
- (ब) हॅरीस-टोडॅरो यांचे ग्रामीण-शहरी स्थलांतराचे प्रतिमान स्पष्ट करा.
- (क) सुक्ष्म वित्तक्रांती यावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
७. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) आर्थिक विकासामध्ये कृषिक्षेत्राची भूमिका विशद करा.
- (ब) ग्रामीण पतपुरवठ्याचे विविध स्रोत कोणते?
- (क) जागतिक व्यापार संघटनेच्या शेतीसंबंधीच्या विविध तरतुदी स्पष्ट करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :- २०
- (अ) बर्हिलक्षी व्यापार व्यूहरचनेच्या समर्थनार्थ युक्तीवाद विशद करा.
- (ब) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे फायदे स्पष्ट करा.
- (क) जागतिक बँकेच्या संरचनात्मक समायोजन व स्थिरीकरण कार्यक्रमाचे मूल्यमापन करा.

T .Y .B .A.
ECONOMICS
Indian Financial System
(Paper – VI)
{ 27th Oct 2016 }

QP Code : 69911

(2½ / 3 Hours)

[Total Marks : 80/100

- N.B. :** (1) **IDOL** students should attempt any **five** questions.
(2) **Regular** students should attempt any **four** questions.
(3) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

1. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Discuss the structure of Indian financial system.
 - (b) What are the functions of a financial system ?
 - (c) Explain the role of financial system in economic development.
2. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Functions of the Reserve Bank of India.
 - (b) Narasimham Committee Report of 1998.
 - (c) NBFCs in India.
3. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Shares and equities.
 - (b) Bonds and debentures.
 - (c) New financial instruments.
4. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Reforms in Indian money market.
 - (b) Structure of Indian capital market.
 - (c) Functions and constituents of foreign exchange market.
5. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Meaning and importance of derivatives market.
 - (b) Features and types of derivatives.
 - (c) Pricing of futures.
6. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Growth of mutual funds in India.
 - (b) Growth of insurance business in India.
 - (c) Working of credit rating agencies in India.
7. Write short notes on any **two** of the following :- 20
 - (a) Indicators of financial development.
 - (b) Features of Indian money market.
 - (c) Reforms in primary capital market.
 - (d) Securities and Exchange Board of India.

[TURN OVER

QP Code : 69911

2

(मराठी रूपांतर)
(२१/२ / ३ तास)

गुण - ८०/१००

- सूचना : (१) दूरस्थ व मुक्त शिक्षण संस्थेच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवावेत.
(२) नियमित विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
(३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) भारतीय वित्तीय व्यवस्थेच्या संरचनेची चर्चा करा.
(ब) वित्तीय व्यवस्थेची कार्ये कोणती आहेत ?
(क) आर्थिक विकासातील वित्तीय व्यवस्थेची भूमिका स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये.
(ब) १९९८ चा नरसिंहम् समितीचा अहवाल.
(क) भारतातील बँकेतर वित्तीय कंपन्या.

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) भाग आणि समभाग
(ब) रोखे आणि कर्जरोखे
(क) नवीन वित्तीय साधने.

४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) भारतीय नाणेबाजारातील सुधारणा
(ब) भारतीय भांडवल बाजाराची रचना
(क) परकीय विनिमय बाजाराचे घटक व कार्ये.

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) अनुजात पत्रांच्या बाजाराचा अर्थ व महत्त्व
(ब) अनुजात पत्रांचे प्रकार आणि वैशिष्ट्ये
(क) भावी करारांचे किंमत निर्धारण.

QP Code : 69911

3

६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) भारतातील परस्पर निधी संस्थांची वृद्धि
- (ब) भारतातील विमा व्यवसायाची वृद्धि
- (क) भारतातील पतमापन संस्थांची कार्यपद्धती.

७. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर संक्षिप्त टीपा लिहा :-

२०

- (अ) वित्तीय विकासाचे निर्देशक
 - (ब) भारतीय नाणेबाजाराची वैशिष्ट्ये
 - (क) प्राथमिक भांडवल बाजारातील सुधारणा
 - (ड) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळ.
-

T.Y.B.A.
ECONOMICS
Research Methodology
(Paper – VII)

QP Code : 69999

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt any **Five** questions, selecting not more than **three** questions from each section.
(2) Answers to both the sections should be written in the same answer book.
(3) **Figures** to the right indicate **full** marks.
(4) Use of simple calculator is allowed.
(5) Graph papers will be supplied on request.
(6) Attach the graph paper inside the answer book.

Section -1

1. Attempt **any two** of the following :-
 - (a) What is research? State the characteristics of scientific research. 10
 - (b) Discuss the process of research work. 10
 - (c) Explain the role of computer technology in research. 10
2. Attempt **any two** of the following :-
 - (a) Explain the following : 10
 - (i) Qualitative and Quantitative data.
 - (ii) Sources of secondary data.
 - (b) Explain non-probability sampling methods. 10
 - (c) Explain the criteria of a good sample. 10
3. Attempt **any two** of the following :-
 - (a) Write a note on ' Interview Method'. 10
 - (b) Explain the ' Questionnaire Method' of primary data collection. 10
 - (c) Give a brief report on any case study that you have undertaken. 10
4. Attempt **any two** of the following :-
 - (a) (i) Write a note on ' Classification'. 4
 - (ii) Draw Histogram and Frequency Polygon for the following : 6

CI	0-100	100-200	200-300	300-400	400-500	500-600
F	12	18	27	20	17	6

- (b) Calculate arithmetic mean and mode for the following data. 10

CI	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
F	5	12	15	25	8	3	2

[TURN OVER]

QP Code : 69999

2

(c) Calculate quartile deviation (Q.D) for the following data.

10

CI	4-8	8-12	12-16	16-20	20-24	24-28	28-32	32-36	36-40
F	6	10	18	30	15	12	10	6	2

Section -II

5. Attempt any two of the following :-

(a) Calculate Spearman's Rank Correlation coefficient for the following.

10

Marks in Marathi	30	42	33	44	35	46
Marks in Hindi	44	32	39	35	40	47

(b) Calculate regression equation of Y on X for the following.

10

$$\begin{aligned} n &= 7 & \sum x &= 70 & \sum y &= 49 & \sum xy &= 448 \\ & & \sum x^2 &= 903 & \sum y^2 &= 280 \end{aligned}$$

(c) Fit a trend using three yearly moving average method.

10

Year	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sales (ooo Rs)	36	39	42	43	46	52	38	49

6. Attempt any two of the following :-

(a) (i) State the problems involved in the construction of index numbers.

5

(ii) Calculate real income for the following.

5

Year	2010	2011	2012	2013	2014
Income (Rs)	4000	4200	4500	4900	5500
Index Number	110	120	125	130	140

(b) Calculate Fisher's Index number for the following :

10

Commodity	2005		2013	
	Price(Rs)	Quantity	Price (Rs)	Quantity.
A	30	13	40	15
B	40	15	70	20
C	10	12	60	22
D	50	10	90	18
E	20	14	100	16

[TURN OVER]

QP Code : 69999

3

(c) Calculate cost of living index number for the following :

10

Group	Index Number	Weight
Food	300	6
Clothing	200	12
Fuel & lighting	150	8
House-rent	100	4
Miscellaneous	220	10

7. Attempt **any two** of the following :-

- (a) State the significance of a hypothesis in research work.
- (b) Review the criteria of a good hypothesis.
- (c) What the different types of hypotheses?

10

10

10

8. Attempt **any two** of the following :

- (a) What is the significance of writing a research report?
- (b) Elaborate on various types of research reports.
- (c) Explain the structure of a research report.

10

10

10

[TURN OVER]

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. परंतु एका विभागातील जास्तीत जास्त तीनच प्रश्न सोडवा.
 (२) दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहावीत.
 (३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (४) साधा कॅलक्युलेटर वापरण्यास परवानगी आहे.
 (५) चिन्मतीवरून आलेखपत्र देण्यात येतील.
 (६) आलेखपत्र उत्तरपत्रिकेत बांधावे.

विभाग - १

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- (अ) संशोधन म्हणजे काय? शास्त्रीय संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
 (ब) संशोधन कार्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा. १०
 (क) संशोधनातील संगणक तंत्राची भूमिका स्पष्ट करा. १०
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- (अ) स्पष्ट करा - १०
 (१) गुणात्मक आणि संख्यात्मक तथ्ये.
 (२) दुय्यम सामग्रीचे स्रोत.
 (ब) गैर-संभाव्यता नमुना निवडीच्या पद्धती स्पष्ट करा. १०
 (क) चांगल्या नमुन्याच्या कसोट्या (निकष) स्पष्ट करा. १०
३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- (अ) 'मुलाखत पद्धत' यावर टीप लिहा. १०
 (ब) प्राथमिक तथ्य संकलनाची 'प्रश्नावली पद्धती' स्पष्ट करा. १०
 (क) तुम्ही केलेल्या एखाद्या विशिष्ट अभ्यासाचा थोडक्यात अहवाल द्या. १०
४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- (अ) (१) 'वर्गीकरण' यावर टीप लिहा. ४
 (२) खालील माहितीवरून स्तंभालेख व वारंवारिता बहुभुज काढा. ६

वर्ग	०-१००	१००-२००	२००-३००	३००-४००	४००-५००	५००-६००
वारंवारिता	१२	१८	२७	२०	१७	६

[TURN OVER]

(ब) खालील माहितीवरून गणितीय मध्य व बहुलक काढा.

१०

वर्ग	०-१०	१०-२०	२०-३०	३०-४०	४०-५०	५०-६०	६०-७०
वारंवारिता	५	१२	१५	२५	८	३	२

(क) खालील माहितीवरून चतुर्थक विचलन (QD) काढा.

१०

वर्ग	४-८	८-१२	१२-१६	१६-२०	२०-२४	२४-२८	२८-३२	३२-३६	३६-४०
वारंवारिता	६	१०	१८	३०	१५	१२	१०	६	२

विभाग - २

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(अ) स्पीअरमानचा श्रेणी सहसंबंध सहगुणक काढा.

१०

गुण-मराठी	३०	४२	३३	४४	३५	४६
गुण-हिंदी	४४	३२	३९	३५	४०	४७

(ब) पुढील माहितीवरून 'य' चे 'क्ष' वरील समाश्रयण समीकरण काढा.

१०

$$n = ७ \quad \sum x = ७० \quad \sum y = ४९ \quad \sum xy = ४४८$$

$$\sum x^2 = ९०३ \quad \sum y^2 = २८०$$

(क) तीन वर्षीय सरकारी सरासरी पद्धत वापरून कल दर्शवा.

१०

वर्ष	२००६	२००७	२००८	२००९	२०१०	२०११	२०१२	२०१३
विक्री (००० रु.)	३६	३९	४२	४३	४६	५२	३८	४९

६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा-

(अ) (i) निर्देशांक तयार करताना येणाऱ्या अडचणी मांडा.

५

(ii) पुढील माहितीवरून वास्तव उत्पन्न काढा.

५

वर्ष	२०१०	२०११	२०१२	२०१३	२०१४
उत्पन्न (रु)	४०००	४२००	४५००	४९००	५५००
निर्देशांक	११०	१२०	१२५	१३०	१४०

[TURN OVER]

QP Code : 69999

6

(ब) पुढील माहितीवरून फिशरचा निर्देशांक काढा :

१०

वस्तू	२००५		२०१३	
	किंमत (रु.)	परिमाण	किंमत (रु.)	परिमाण
अ	३०	१३	४०	१५
ब	४०	१५	७०	२०
क	१०	१२	६०	२२
ड	५०	१०	९०	१८
इ	२०	१४	१००	१६

(क) पुढील माहितीवरून राहणीमानाचा निर्देशांक काढा :

१०

गट	निर्देशांक	भार
अन्न	३००	६
वस्त्र	२००	१२
वीज व इंधन	१५०	८
घर भाडे	१००	४
इतर	२२०	१०

७. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

(अ) गृहीतकृत्याचे संशोधन कार्यातील महत्त्व विशद करा.

१०

(ब) चांगल्या गृहीतकृत्याच्या निकषांचा आढावा घ्या.

१०

(क) गृहीतकृत्याचे विविध प्रकार कोणते आहेत?

१०

८. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

(अ) संशोधन अहवाल लिहिण्याचे महत्त्व काय आहे. ?

१०

(ब) संशोधन अहवालाचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

१०

(क) संशोधन अहवालाचा आराखडा स्पष्ट करा.

१०

T .Y .B .A.
ECONOMICS
International Economics
(Paper – VIII)

QP Code : 70137

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) Attempt any **five** questions, selecting not more than three from one section.
(2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.
(3) Answers in both the sections should be written in the same answer books.

SECTION I

1. Answer **any two** of the following :- 20
 - (a) Discuss the Ricardian theory of comparative cost.
 - (b) Explain the misconceptions about the comparative advantage.
 - (c) Write note on Leontieff's paradox.
2. Discuss **any two** of the following :- 20
 - (a) Factors affecting international capital mobility.
 - (b) Wage conversions.
 - (c) Role of foreign capital.
3. Explain **any two** of the following :- 20
 - (a) Arguments for and against protection.
 - (b) Import substituting industrialisation as a growth strategy.
 - (c) TRIPS and GATS.
4. Attempt **any two** of the following :- 20
 - (a) Explain the theory of optimum tariff.
 - (b) Explain the trade creation and diversion.
 - (c) Write note on "Export Subsidy."

SECTION II

5. Attempt **any two** of the following :- 20
 - (a) Explain the structure and components of balance of payments.
 - (b) Describe the various causes of disequilibrium in the balance of payment.
 - (c) Write note on "Effectiveness of Devaluation."
6. Explain **any two** of the following :- 20
 - (a) Functions of foreign exchange market.
 - (b) Balance of payment theory of exchange rate.
 - (c) Exchange rate risks.

KQ-Con. 2985-16.

[TURN OVER

7. Discuss **any two** of the following :- 20
- (a) Flexible exchange rate system.
 - (b) International liquidity and IMF.
 - (c) Effects of currency crisis.
8. Attempt **any two** of the following :- 20
- (a) What are the types and benefits of an economic integration.
 - (b) Explain the working of the European Union.
 - (c) Write a note on "SAARC".

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

गुण - १००

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, ज्यामध्ये कोणत्याही एका विभागातील तीनपेक्षा अधिक प्रश्न असू नयेत.
- (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग - १

१. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
- (अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या रिकार्डोंच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
 - (ब) तौलानिक लाभाविषयीच्या चुकीच्या संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (क) "लिऑन्टिफचा विरोधाभास" यावर टीप लिहा.
२. चर्चा करा (फक्त दोन) :- २०
- (अ) आंतरराष्ट्रीय भांडवल गतिक्षमतेच्या हालचालीवर परिणाम करणारे घटक.
 - (ब) वेतन-अभिसारण.
 - (क) परकीय भांडवालाची भूमिका.
३. स्पष्टीकरण द्या (फक्त दोन) :- २०
- (अ) संरक्षित व्यापाराच्या बाजूने आणि विरोधातील युक्तीवाद.
 - (ब) आयात पर्याय औद्योगिकीकरणाची व्यूहरचना.
 - (क) ट्रीप्स आणि गॅटस्.

४. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) पर्याप्त जकात संघाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (ब) व्यापार निर्मिती आणि व्यापार अपवाहन स्पष्ट करा.
- (क) “निर्यात अनुदान” यावर टिप लिहा.

विभाग - २

५. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) व्यवहारतोलाची रचना आणि घटक स्पष्ट करा.
- (ब) प्रतिकूल व्यवहारतोलाच्या विविध कारणांचे वर्णन करा.
- (क) “अवमूल्यनाची परिणामकारकता” यावर टिप लिहा.

६. स्पष्टीकरण द्या. (फक्त दोन) :-

२०

- (अ) परकीय चलनबाजाराची कार्ये
- (ब) विनिमय दराचा व्यवहारतोल सिद्धांत
- (क) विनिमय दर- धोके

७. चर्चा करा. (फक्त दोन) :-

२०

- (अ) लवचिक विनिमय दर व्यवस्था.
- (ब) आंतरराष्ट्रीय रोखता व आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी.
- (क) चलन आरिष्ट्याचे परिणाम.

८. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

२०

- (अ) आर्थिक एकात्मिकरणाचे प्रकार व लाभ कोणते?
- (ब) युरोपियन युनियनच्या कामाचे स्पष्टीकरण करा.
- (क) “सार्क” वर टीप लिहा.

T . Y . B . A .
ECONOMICS
Export Management
(Paper – IX)

QP Code : **70268**

For Regular Students

(2½ Hours)

[Total Marks : 80

For IDOL Students

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N. B. : (1) Attempt any **four** questions.
(2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.
(3) The student of IDOL should attempt any **five** questions.

1. Attempt any **two** of the following :—
 - (a) Explain the meaning and functions of a export management. 10
 - (b) Analyse the qualities requires to be successful export manager. 10
 - (c) Explain the types of tariff and non-tariff barriers. 10
2. Attempt any **two** of the following :—
 - (a) Explain the objectives an achievements of WTO. 10
 - (b) Examine the significance of ASEAN in promoting foreign trade. 10
 - (c) Write a note on UNCTAD. 10
3. Attempt any **two** of the following :—
 - (a) Discuss the role of trade delegation and exhibition in foreign trade. 10
 - (b) What is mean by Tapping of foreign market? Examine the role of foreign office in export marketing. 10
 - (c) Examine the contribution of festivals and trade fair in promoting export. 10
4. Attempt any **two** of the following :—
 - (a) Explain the meaning and objectives of export pricing. 10
 - (b) Explain the various cost factor's included in export pricing. 10
 - (c) From the following data calculate minimum FOB price in Dollar. 10
 - Ex-factory cost Rs. 34000/-
 - Packing cost Rs. 6000/-
 - Transport cost Rs. 3000/-
 - Loading cost Rs. 1000/-
 - Profit margine 10% of FOB cost
 - Duty draw back 10% of FOB price
 - Conversion Rate in Dollar : 1 Dollar = 44 Rs.
5. Attempt any **two** of the following :—
 - (a) Explain the Role of ECGC 10
 - (b) Explain the Role of Exim bank 10
 - (c) Explain the role of MMTC 10

[TURN OVER

6. Attempt any two of the following :-

(a) Explain the types of Letter of Credit	10
(b) Explain the shipping document required by an exporter.	10
(c) Briefly discuss the incentives available to an Indian - exporter.	10

7. Write short notes on any two of the following :-

(a) European Union	10
(b) STC	10
(c) Methods of Exchange Control	10
(d) Certificate of Origin	10

(मराठी रूपांतर)

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी	(२½ तास)	[एकूण गुण : ८०
दूर व मुक्त अध्ययन विद्यार्थ्यांसाठी	(३ तास)	[एकूण गुण : १००

सूचना : (१) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

(२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न १०० गुणांसाठी तीन तासात सोडवावेत.

१. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

(अ) निर्यात व्यवस्थापनाचा अर्थ सांगून निर्यात व्यवस्थापकाची कार्ये स्पष्ट करा.	१०
(ब) यशस्वी निर्यात व्यवस्थापक होण्यासाठी आवश्यक असलेले गुण विशद करा.	१०
(क) जकाती आणि बिगरजकाती अडथळ्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.	१०

२. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

(अ) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्टे आणि यशस्विता स्पष्ट करा.	१०
(ब) विदेश व्यापार प्रोत्साहनाबाबत एशियनचे महत्त्व परीक्षण करा.	१०
(क) अनक्टाडवर टीप लिहा.	१०

[TURN OVER]

३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- (अ) विदेशी व्यापारात व्यापार शिष्टमंडळ आणि प्रदर्शनाच्या भूमिकेची चर्चा करा. १०
 (ब) विदेशा बाजारपेठेचा शोध म्हणजे काय? निर्यात बाजारातील विदेशी कार्यालयाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा. १०
 (क) निर्यात वाढीतील उत्सव व व्यापार जत्रांच्या योगदानाचे परीक्षण करा. १०

४. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- (अ) निर्यात किंमतीचा अर्थ आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. १०
 (ब) निर्यात किंमतीतील समाविष्ट विविध खर्चाचे घटक स्पष्ट करा. १०
 (क) पुढील माहितीच्या आधारे डॉलरमधील किमान FOB किंमत काढा :- १०
- कारखाना खर्च रु. ३४०००/-
 - बांधणी खर्च रु. ६०००/-
 - वाहतूक खर्च रु. ३०००/-
 - मालभरण खर्च रु. १०००/-
 - नफ्याचे अंशदान १०% एफ.ओ.बी. खर्चाच्या
 - करपरतावा १०% एफ.ओ.बी. किंमतीच्या
 - चलन अदलाबदली दर = १ डॉलर = ४४ रुपये

५. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- (अ) इ.सी.जी.सी.ची भूमिका स्पष्ट करा. १०
 (ब) निर्यात-आयात बँकेची भूमिका स्पष्ट करा. १०
 (क) खनिज आणि धातू व्यापार महामंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. १०

६. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :-

- (अ) उधारपत्राचे प्रकार स्पष्ट करा. १०
 (ब) निर्यातदारास आवश्यक असणाऱ्या जहाजविषयक कागदपत्र स्पष्ट करा. १०
 (क) भारतीय निर्यातदाराला उपलब्ध असलेली प्रलोभनांची चर्चा करा. १०

७. कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :-

- (अ) युरोपियन युनियन १०
 (ब) राज्य व्यापार महामंडळ १०
 (क) विनिमय दर नियंत्रणाच्या पद्धती १०
 (ड) उगम प्रमाणपत्र १०